

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΝ ΤΡΙΕΤΙΑΝ

Α'. Κατὰ τὸ ἔτος 1937.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον ηὐτύχησε νὰ ἴδῃ τὸ προσω-
πικὸν αὐτοῦ ἀξαναόμιον διὰ τῆς ἀποσπάσεως τριῶν λειτουργῶν τῆς Ἐκπαιδευ-
σεως, τῶν διδασκτῶν Μαρίας Ἰωαννίδου καὶ Διογένους Ξαναλάτου καὶ τῆς δι-
δασκαλίσεως Μαρίας Λιουδάκη. Ἐκ τούτων οἱ μὲν δύο πρῶτοι ἀνέλαβον ὑπη-
ρεσίαν ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ἀπὸ τῶν μέσων Ἰανουαρίου, ἡ δὲ τελευταία ἀπὸ τῆς 9
Σεπτεμβρίου ἔ. ἔ. Καὶ ἡ θέσις γραφέως, ἣτις ἀπὸ ἐτῶν παρέμενε κενή, ἐπλη-
ρώθη διὰ τοῦ διορισμοῦ τῆς Γεωργίας Ταρσοῦλη, ἣτις ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν ἀπὸ
τῆς 8 Νοεμβρίου ἔ. ἔ. Κατὰ τὸ δεύτερον ὅμως ἑξάμηνον τὸ Ἀρχεῖον ἐστερηθῆ
τῆς ὑπηρεσίας δύο ἐκ τῶν ταξινομηθῶν αὐτοῦ, τοῦ μὲν μονίμως ὑπηρετοῦντος ἐν
αὐτῷ Γεωργίου Ν. Πολίτου ἀποσπασθέντος ἀπὸ τῆς 1^{ης} Αὐγούστου εἰς τὸ Ὑφυ-
πουργεῖον Τύπου καὶ Τουρισμοῦ, τοῦ δὲ Διογ. Ξαναλάτου ἀναχωρήσαντος τὴν 6
Ὀκτωβρίου εἰς Γερμανίαν χάριν σπουδῶν.

Διὰ τῆς σχετικῆς ταύτης ἀυξήσεως τοῦ προσωπικοῦ κατέστη δυνατὸν νὰ
ἐπαναληφθῶσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ πλουτισμοῦ τοῦ Ἀρχείου διὰ τῆς ἀποδελτιώσεως
ἀνεκδότων λαογραφικῶν συλλογῶν καὶ διὰ τῆς περισυλλογῆς νέου ὕλικου. Διὰ
τῶν ἐργασιῶν τούτων καὶ τῶν δωρεῶν φίλων τῆς ἑλληνικῆς Λαογραφίας ἡ
συλλογὴ τῶν χειρογράφων τοῦ Ἀρχείου ηὐξήθη, εἰσελθόντων εἰς αὐτὸ ἐν συν-
όλῳ 130 χειρογράφων (ἀπέναντι τῶν 17 τοῦ 1936 καὶ τῶν 2 τοῦ 1935) ἧτοι
ἐντὸς ἐνὸς ἔτους εἰσηλθον εἰς τὸ Ἀρχεῖον ὅσα καὶ καθ' ὅλην τὴν τελευταίαν ἐν-
ναετίαν χειρόγραφα. Ἐκ τούτων 72 μὲν, συγκείμενα ἐκ σελίδων 2356, προέρχον-
ται ἐκ καταλοίπων τοῦ ἀειμνήστου Ν. Γ. Πολίτου, κατατεθέντα εἰς τὸ Ἀρχεῖον
ὑπὸ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, 40 δὲ ἐκ σελ. 5352 κατετέθησαν ὑπ' ἄλλων δωρη-
τῶν, ἧτοι ἕνδεκα ἐκ σελ. 904, περιέχοντα 451 ᾄσματα καὶ 1002 δίστιχα, ὑπὸ
τῆς κυρίας Hedwig Lüdeke, ὀκτὼ ἐκ σελ. 848, περιέχοντα 341 ᾄσματα, 1111
παροιμίας, 47 παραμῦθια, 61 παραδόσεις καὶ 87 αἰνίγματα, ὑπὸ τοῦ κ. Β. Φάβη,
τέσσαρα ἐκ σελ. 350, περιλαμβάνοντα 99 ᾄσματα, 230 παροιμίας, 9 παραμῦθια,

35 αινίγματα και ποικίλον ἄλλο ὕλικόν ὑπὸ τοῦ ἐκ Καστορίας κ. Ι. Μπακάλη, τέσσαρα ἐκ σελ. 57 ὑπὸ κ. Γ. Μέγα, δύο ἐκ σελ. 24 ὑπὸ κ. Β. Δεληγιάννη, ἓν ἐκ σελ. 588 (παραμύθια 52) ὑπὸ δ. Γεωργίας Ταρσοῦλη, ἓν ἐκ σελ. 69 ὑπὸ δ. Βίτας Ξανθάκη, ἓν ἐκ σελ. 322 ὑπὸ κ. Δ. Λουκοπούλου, ἓν ἐκ σελ. 63 ὑπὸ κ. Θ. Βράκα, ἓν ἐκ σελ. 43 ὑπὸ κ. Δ. Λουκάτου καὶ ἕτερα 6 ἐκ σελ. 88 ὑπὸ τῶν κ. κ. Ὀλγας Γουσίου, Ἄγ. Τσέλαλη, Κ. Παναγιωτίδου, Πολ. Παπαχριστοδοῦλου, Γαίτου Λαζάρου καὶ Μ. Λιουδάκη. Πρὸς τούτοις κατετέθησαν εἰς τὸ Ἄρχεῖον ἕτερα τέσσαρα χειρόγραφα, προερχόμενα ἐκ λαογραφικῶν ἀποστολῶν τοῦ προσωπικοῦ καὶ τῆς δ. Βίτας Ξανθάκη, συγκείμενα ἐκ σελ. 3249, εἰσῆχθησαν δ' εἰς αὐτὸ ἀποδελτιωθέντα 14 χειρόγραφα τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ ἐκ σελ. 3585.

Κατὰ ταῦτα ἡ συγκομισθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐν τῷ Ἄρχεῖῳ ὕλη σύγκειται ἐκ σελ. 12542, ἂν δ' ἔξαιρέσωμεν τὰ 72 χειρόγραφα, τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ αἰοδίου Ν. Γ. Πολίτου, ἡ ὑπόλοιπος ὕλη ἀνέρχεται εἰς σελ. 10186, ὅσαι δηλ. εἰσῆλθον εἰς τὸ Ἄρχεῖον κατὰ τὴν τελευταίαν ὀκταετίαν.

Ἐκ τούτων καὶ τῶν κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη εἰσελθόντων εἰς τὸ Ἄρχεῖον χειρογράφων ἀπεδελτιώθησαν ἀντιγραφέντα 24 χειρόγραφα Ἐξ αὐτῶν 16 μὲν (τὰ ὑπ' ἀριθ. 765, 967, 985, 1035, 1051, 1074, 1076, 1090, 1092-1096, 1098, 1099, 1123) ἀπεδελτιώθησαν ὑπὸ Διογ. Ξανσαλάτου, 3 (τὰ ὑπ' ἀρ. 1058, 1075, 1100 τὸ πλεῖστον) ὑπὸ Μ. Ἰωαννίδου, 3 (τὰ ὑπ' ἀριθ. 918, 1113 καὶ 1114 ἐν μέρει) ὑπὸ Γ. Ταρσοῦλη καὶ 3 (τὰ ὑπ' ἀριθ. 1105, 1117, 1121) ὑπὸ Μ. Λιουδάκη. Ἡ ἀντιβολή, κατάταξις καὶ καταγραφή τῆς ἀντιγραφείσης ὕλης ἐγένετο ὑπὸ τῆς Μ. Ἰωαννίδου, ἣτις εἰργάσθη, ὡς καὶ ὁ διευθυντής, καὶ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῆς ἀποδελτιώσεως πολλῶν ἐκ τῶν χειρογράφων τούτων. Τῆς ἐπιμόχθου ταύτης ἐργασίας ἀπήλλαξαν ἡμᾶς τρεῖς τῶν δωρητῶν τοῦ Ἄρχείου, παρῶν ἠσαντες τὰς συλλογὰς αὐτῶν δακτυλογραφημένας εἰς δελτία, ἡ κ. Lüdecke, ἡ δις Ξανθάκη καὶ ὁ κ. Λουκόπουλος. Εἰς τούτους, ὡς καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς φίλους τοῦ Λαογραφικοῦ Ἄρχείου, ἐκφράζομεν τὰς θερμὰς ἡμῶν εὐχαριστίας.

Ὅθεν ἡ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἀποδελτιωθεῖσα καὶ ταξινομηθεῖσα ὕλη περιλαμβάνει ἄσματα 1340, δίστιχα 1741, ἐπιδὰς 132, αἰνίγματα 217, παραμύθια 40, παροιμίας 2523, τοπωνύμια 2255, πρὸς δὲ ὕλην ἀναγομένην εἰς τὸ λαϊκὸν δίκαιον, τὴν λατρείαν, τοὺς βίους καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, τὸν γάμον, τὸ παιδίον καὶ τὰς παιδιάς.

Πρὸς περισυλλογὴν νέου ὕλικου ἐνηργήθησαν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος τέσσαρες ἀποστολαί. Καὶ ἡ μὲν ταξινόμος Μ. Ἰωαννίδου μεταβάσα δι' ἓνα μῆνα

εἰς Καστορίαν κατήρτισε συλλογὴν ἐκ σελ. 647, ἐμελέτησε δὲ καὶ τὴν λαϊκὴν οἰκίαν καὶ ἐνδυμασίαν τῶν πέριξ χωρίων, ὡς καὶ τὰς θερινὰς καλύβας τῶν Σαρακατσάνων ἐν Πισσοδερίῳ· ἡ δὲ ταξινόμος Μ. Λιουδάκη, διαταχθεῖσα ἅμα τῇ ἀποσπάσει αὐτῆς νὰ παραμείνῃ ἐν Κρῆτῃ ἐπὶ δίμηνον, προέβη εἰς συστηματικὴν ἔρευναν τῶν τοῦ λαϊκοῦ δικαίου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ καταρτισθέντος ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχείου ἐρωτηματολογίου καὶ εἰς συλλογὴν ποικίλου ἄλλου ὕλικου ἐκ σελ. 340, ὃ δὲ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου διατρίψας ἐπὶ ἓνα μῆνα ἐν τοῖς χωρίοις τῶν ἐκ Μεσημβρίας καὶ ἐκ Κωστὶ τῆς ΒΑ. Θράκης προσφύγων ἠρέυνησε τὰ τῆς λατρείας καὶ διὰ τῆς ὀργιαστικῆς, ὡς καὶ τὴν λαϊκὴν οἰκίαν καὶ τὰ κατὰ τὸν γάμον τελούμενα, καταγράψας καὶ 218 ἄσματα καὶ ἄλλην ὕλην ἐκ σελ. 820. Τέλος ἐντολῇ τῆς Ἀκαδημίας ἡ δις Βίτα Ξανθάκη μετέβη εἰς Κύπρον καὶ ἐργασθεῖσα ἐπὶ δίμηνον ἐν αὐτῇ κατήρτισε συλλογὴν ἐκ σελ. 803 περιλαμβανούσαν 180 ἄσματα, 602 δίστιχα, 104 ἐπιδάς κτλ.

Ἐκ τῶν ἀποστολῶν τούτων συνεκομίσθη ὕλη 3249 σελίδων, περιλαμβανούσα 653 ἄσματα, 894 δίστιχα, 461 παροιμίας, 114 ἐπιδάς, 86 παραδόσεις καὶ πλούσιον ὕλικόν, ἀναφερόμενον ἰδίᾳ εἰς τὴν λατρείαν, τὸ δίκαιον καὶ τὸν οἶκον. Τέλος διὰ τὴν περισυλλογὴν τῶν σφζομένων παρὰ τῶ λαῶ μύθων καὶ παραμυθίων ἀπεφασίσθη ἡ ἀποστολὴ ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς λειτουργοὺς τῆς ἐκπαιδεύσεως, ὡς καὶ ἡ προκήρυξις τεσσάρων βραβείων διὰ τὴν συλλογὴν λαογραφικοῦ ἐν γένει ὕλικου.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν συλλεκτικὴν ἐργασίαν ἐχώρησε καὶ ἡ ταξινόμησις τῆς ἀποθησαυρισθείσης ἐν τῷ Ἀρχείῳ ὕλης, ὡς καὶ ὁ καταρτισμὸς βιβλιογραφικῶν καὶ ἄλλων συστηματικῶν καταλόγων. Καὶ ὁ μὲν ταξινόμος Γ. Πολίτης ἐξηκολούθησε τὴν ταξινόμησιν τῶν δημοτικῶν ἄσμάτων, κατατάξας συστηματικῶς τὰ ἐρωτικά, τὰς ἐκ τῆς Ριμάτας καὶ τῶν Ἑκατολόγων ἀποσχίδας καὶ τὰς παραλλαγὰς τοῦ ἄσματος τῆς Λιογέννητης, ἤρχισε δὲ τὴν ἀποδελτίωσιν τοῦ εὔρετηρίου τῶν ἄσμάτων. Ἡ δὲ ταξινόμος Μ. Ἰωαννίδου ἐταξινόμησε τὴν ὕλην, τὴν ἐγκατεσπαρμένην εἰς ἀποκόμματα ἡμερησίων καὶ περιοδικῶν, κατήρτισε βιβλιογραφικὸν κατάλογον τῶν συλλογῶν παροιμιῶν καὶ ἐπελήφθη τῆς κατατάξεως τῶν ἀκατατάκτων ἐν τῷ Ἀρχείῳ παροιμιῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται ἤδη εἰς 41645. Εἰς τὴν αὐτὴν ταξινόμον ἀνετέθη καὶ ἡ λεπτομερὴς κατ' εἶδος καὶ κατὰ ποσὸν καταγραφή τοῦ λαογραφικοῦ ὕλικου, τοῦ περιεχομένου εἰς τὰ μέχρι τοῦδε ἀποδελτιωθέντα χειρόγραφα, ἵνα καταστῇ δυνατὴ ἡ σύνταξις συστηματικῶν καταλόγων τῆς ὕλης, τῆς συγκεντρωθείσης ἐν τῷ Ἀρχείῳ. Αὕτη διεξῆλθεν ἤδη τὰ ὑπ' ἀριθ. 1-78.289.302 καὶ 387 χειρ. τοῦ Ἰστορ. Λεξικοῦ, συμπληρώσασα καὶ τὴν ἑλλιπῶς γενομένην σταχυολόγησιν ἐνίων ἐξ αὐτῶν. Τέλος ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρ-

χειού ἠσυχολήθη εἰς τὴν λεπτομερῆ κατὰ κατηγορίας κατατάξιν τῆς συγκεντρωθείσης ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὕλης, κατατάξας ἕξ αὐτῆς τὴν ἀναγομένην εἰς τὸ δίκαιον, τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν καὶ τὴν ἀστρολογίαν καὶ μελετήσας σύστημα κατατάξεως τῶν λαϊκῶν παιδιῶν· πρὸς καθοδήγησιν δὲ τῶν ἔκτος τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου συνεργατῶν ἤρchiσε τὴν σύνταξιν διεξοδικῶν ἐρωτηματολογίων, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀστρολογίας. Πρὸς τούτοις κατήρτισε κατάλογον τῶν κατατεταγμένων μέχρι τοῦδε ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ μύθων, παραμυθίων καὶ εὐτραπέλων διηγήσεων κατὰ τόπον προελεύσεως αὐτῶν καὶ ἐπεξεργάσθη τὰς παραλλαγὰς τοῦ ἔσματος τοῦ Μαυριανοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς του, ὡς καὶ τοῦ Χάρου καὶ τῆς λυγερῆς, πρὸς παροχὴν πληροφοριῶν εἰς τὸ ἐν Freiburg Deutsches Volksliedarchiv.

Τὰς συλλογὰς τοῦ Ἀρχείου ἐχρησιμοποίησαν διὰ τὰς μελέτας τῶν οἱ καθηγηταὶ κ. κ. Φ. Κουκουλές, I. Ἀποστολάκης, Σοφία Ἀντωνιάδου καὶ N. Cartoijan, οἱ δημοσιογράφοι κ. κ. Παπᾶς καὶ Μιχαλόπουλος, ἕξ φοιτηταὶ καὶ δύο δημοδιδάσκαλοι, ὡς καὶ οἱ συντάκται τοῦ Ἱστορ. Λεξικοῦ καὶ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου.

Βιβλία καὶ φυλλάδια εἰσηλθόν ἐἰς τὴν βιβλιοθήκην τοῦ Λαογρ. Ἀρχείου ἐν συνόλῳ 127 (ἀπέναντι τῶν 106 τοῦ παρελθόντος ἔτους), ὧν τινα πολύτομα, ὡς Frazer, The Golden Bough τόμοι 13, Handwörterbuch des deutschen Aberglaubens τόμ. 9. Ταῦτα κατεγράφησαν ἐν τῷ βιβλίῳ εἰσαγωγῆς ὑπ' ἀριθ. 1139-1265· καὶ 43 μὲν προέρχονται ἕξ ἀγορᾶς, 84 δὲ ἐκ δωρεῶν τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας (1), τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (2), τῆς Ἑταιρείας Εὐβοϊκῶν Σπουδῶν (3), τῆς Ἐπιτροπῆς Ποντιακῶν μελετῶν (2), τῆς Ἑταιρείας τῶν Θεσσαλῶν (2), τῆς Ἐκδοτικῆς Ἐπιτροπῆς Δασικῆς Ζωῆς (4), τῆς Ἑλληνικῆς Θελασσίας Ἐνώσεως (2), τῆς Ἑταιρείας Γυμναστικῶν Μελετῶν (1), τοῦ Deutsches Volksliedarchiv (2), τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἑταιρείας (1), τῆς Ἱστορ. καὶ Λαογρ. Βιβλιοθήκης (2), τοῦ Ἐκδ. Οἴκου Κολλάρου (5), τοῦ Γ. Πολίτου (7), τῆς Μαρίας Ἰωαννίδου (4), τῆς Μαριέττας καὶ Σπύρου Μινώτου (6), τοῦ Πολυδώρου Παπαχριστοδοῦλου (3), τοῦ Ἰ. Τορναρίτη (2), τοῦ N. Κυριαζῆ (1), τοῦ Θρακικοῦ Κέντρου (1), τοῦ Γ. Δαφέρμου (2), τοῦ A. Ζάχου (2), τοῦ Δ. Οἰκονομίδου (2), τοῦ Baud-Bovy (1), τοῦ Γ. Μέγα (1), τῆς Διευθύνσεως Κυπριακῶν Γραμμάτων (1), τοῦ I. Καταπότη (1), τοῦ Γ. Σήφακα (1), τοῦ H. Βουτιεριδῆ (1), τοῦ Στίλπωνος Κυριακίδη (1), τοῦ K. Ἡλιοπούλου (1), τῆς Ἀλίκης Ἀναστασιάδου (1), τοῦ Ἀ. Χατζῆ (1), τοῦ B. Φάβη (1) κλπ.

Τοιοῦτο ὑπῆρξε τὸ συντελεσθὲν κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος ἔργον τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου. Καὶ ἀνεκόπη μὲν πως ἡ πρόοδος τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀπομακρύνσεως δύο τῶν ταξινομῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ἰδίᾳ τὸ Ἀρχεῖον ὑστέρησεν ὡς πρὸς τὴν ἀντιγραφὴν καὶ ἀποδελτίωσιν ἀνεκδότου ὑλικοῦ· διότι ἐκ τῶν ὑπαρχόντων 643 ἀναποδελτιώτων χειρογράφων τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ καὶ τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου καθ' ὅλον τὸ ἔτος μόνον 24 ἀποδελτιώθησαν. Ὅθεν ὑπολείπονται 620 χειρόγραφα, διὰ τὴν ἀποδελτίωσιν τῶν ὁποίων ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας θ' ἀπαιτηθῆ ὀλόκληρος τριακονταετία! Ἐπειδὴ δὲ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν χειρογράφων τοῦ Ἀρχείου ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος αὐξάνει καὶ ἀπειρος ὕλη, ἐγκατεσπαρμένη εἰς σπάνια βιβλία καὶ περιοδικά, πρέπει ν' ἀποδελτιωθῆ, ἢ μία δ' ὑπάρχουσα ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὀργανικὴ θέσις γραφῆς εἶναι ὅλως ἀνεπαρκῆς διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοσαύτης ἐργασίας, διὰ ταῦτα παρίσταται ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη, ὅπως ἐνισχυθῆ ἡ θέσις τοῦ γραφῆς διὰ τῆς προσθήκης δύο τοῦλάχιστον ἐτέρων γραφῶν, ἵνα μὴ ἀπασχολῶνται εἰς ἐργασίαν ἀντιγραφικὴν οἱ ταξινομοὶ καὶ παρακωλύηται τὸ ἔργον τῆς ἐπιστημονικῆς κατατάξεως καὶ ἐπεξεργασίας τῆς συλλεγομένης ὕλης. Ἐπίσης τὸ Ἀρχεῖον ὑστερεῖ καὶ ὡς πρὸς τὴν καταγραφὴν καὶ μελέτην τῶν μελωδιῶν τῶν δημοτικῶν ἠμῶν ᾠσμάτων καὶ τὴν περισυλλογὴν τῶν λειψάνων τῆς λαϊκῆς ἠμῶν τέχνης. Ὅθεν εἶναι ἀνάγκη, ὅπως ἐπισπευσθῆ μὲν ἡ ἐνέργεια διὰ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ μουσικοῦ τμήματος τοῦ Ἀρχείου, τεθῆ δὲ ἡ βᾶσις διὰ τὴν ἴδρυσιν Μουσείου λαογραφικοῦ διὰ τῆς συγκεντρώσεως τῶν πραγμάτων αὐτουσίῳν ἢ ἐν ἀπομιμήσει ἢ καὶ ἐν ἀπεικονίσει κατὰ τὸ ἀπὸ 29 Ὀκτωβρίου 1936 ὑπόμνημά μου. Ὅπως δὲ καταστῆ δυνατὴ ἡ ἐκπλήρωσις καὶ τοῦ ἀπωτέρου σκοποῦ τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου, ὅστις εἶναι ἡ ἐπιστημονικὴ ἔκδοσις τῶν μνημείων τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἐπιβάλλεται ὅπως κατὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος πραγματοποιηθῆ ἡ ἀποφασισθεῖσα ἤδη ἔκδοσις «Ἐπετηρίδος τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30ῃ Νοεμβρίου 1937.

Ὁ Διευθυντὴς

Γ. Α. ΜΕΓΑΣ

Β'. Κατὰ τὸ ἔτος 1938.

Τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐστερήθη τῆς ὑπηρεσίας τοῦ ταξινόμου Γ. Πολίτου, οἷτινος ἡ ἀπόσπασις εἰς τὸ Ὑφυπουργεῖον Τύπου καὶ Τουρισμοῦ ἐξακολούθη. Καὶ ἡ κενωθείσα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος θέσις ἐπικούρου ταξινόμου διὰ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Δ. Ξαναλάτου παρέμεινεν ἐπὶ ὀκτάμηνον κενή, συμπληρωθεῖσα τὴν 5^{ην} Σεπτεμβρίου διὰ τῆς ἀποσπάσεως τοῦ Δ. Λουκάτου, καθηγητοῦ τοῦ ἐν Κιλκίς γυμνασίου. Οὕτως ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους εἰργάσθησαν ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ μόνον οἱ δύο ἐκ τῶν ἐπικούρων ταξινομῶν αὐτοῦ Μαρία Ἰωαννίδου καὶ Μαρία Λιουδάκη καὶ ἡ γραφεὺς Γεωργία Ταρσοῦλη.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Ἀρχείου καὶ κατὰ τὸ λήγον ἔτος περιστράφησαν κυρίως περὶ τὴν περισυλλογὴν καὶ ἀποδελτίωσιν νέου λαογραφικοῦ ὕλικου καὶ τὴν ἐπισημονικὴν κατάταξιν τῆς ἀποθησαυρισθείσης ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὕλης.

Α'. Περισυλλογὴ λαογραφικοῦ ὕλικου.

1. - Πρὸς συλλογὴν τῶν σφζομένων παρὰ τῷ λαῷ μύθων καὶ παραμυθίων τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον ἀπέστειλε τὴν ὑπ' ἀριθ. 10287 ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς λειτουργοὺς τῆς Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως, ἦν καὶ τὸ σεβαστὸν Ὑπουργεῖον τῆς Ἐθν. Παιδείας συνέστησε δι' ἰδίας αὐτοῦ ἐγκυκλίου διαταγῆς. Οἱ ἐκπαιδευτικοὶ λειτουργοὶ ἀπαντῶντες μετ' ἀγαστῆς προθυμίας εἰς τὴν αἴτησιν τῆς Ἀκαδημίας ἀπέστειλαν ἡμῖν 3401 μύθους περὶ ζώων, 1709 παραμύθια, 58 εὐτραπέλους διηγήσεις, 97 παραδόσεις καὶ 32 ἄσματα. Τὸ ὕλικόν τοῦτο γραφὲν ὑπὸ μαθητῶν τῶν τριῶν ἀνωτέρων τάξεων τοῦ δημοτικοῦ καὶ τῶν τριῶν κατωτέρων τάξεων τοῦ γυμνασίου σύγκειται ἐκ σελίδων 9500, ἀποτελέσαν δὲ 129 χειρόγραφα Μαθητικῆς Συλλογῆς κατεγράφη ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὑπ' ἀριθ. 1171-1299. Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῶσι καὶ 10 χειρόγραφα ἐκ σελίδων 211, ἅτινα ἐξ ἀφορμῆς τῆς αὐτῆς ἐγκυκλίου ἀπέστειλαν ἡμῖν ἐξ ἰδίας συλλογῆς δημοδιδάσκαλοι τινες τῆς Ἠλείου. Ταῦτα κατεγράφησαν ὑπ' ἀριθ. 1300-1309, περιέχουσι δὲ μύθους 3, παραμύθια 63, δημῶδη ἄσματα 18, παραδόσεις 2 καὶ ἄλλο ὕλικόν. Σημειωτέον δ' ὅτι ἐλλείπουσιν ἀκόμη αἱ ἀπαντήσεις τῶν δημοτικῶν σχολείων 36 ἐκπαιδευτικῶν περιφερειῶν, εἰς ἃ ἡ ἐγκύκλιος τῆς Ἀκαδημίας ἐστάλη τελευταίως.

2. - Τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον ἐπωφελοῦμενον τῆς ἐγκαταστάσεως προσφύγων ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας ἐν τῇ περιοχῇ Ἀθηνῶν προέβη διὰ τῆς ταξινόμου Μ. Λιουδάκη εἰς συστηματικὴν παρ' αὐτοῖς ἔρευναν. Ἡ εἰρημένη ταξινόμος, μεταβαίνουσα εἰς

τοὺς συνοικισμοὺς Νέας Ἰωνίας, Φιλαδελφείας καὶ Νέας Κοκκινιάς ἠρεύνησε τὴν λαογραφίαν τῶν ἐκ Σινώπης, Ἰνεπόλεως καὶ χωριῶν τῆς Βιθυνίας προσφύγων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ συνταχθέντων ἐρωτηματολογίων. Ἡ οὕτω συλλεγείσα ἀξιολογωτάτη ὕλη, ἀπαρτίσασα 5 χειρόγραφα ἐκ σελ. 960 κατετέθη ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὑπ' ἀριθ. 1132, 1140, 1141, 1148 καὶ 1151, ἀποδελτιωθεῖσα δ' ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὑπ' αὐτῆς τῆς συλλογῆς ἐταξινομήθη.

3. - Ἄλλαι ἀποστολαὶ τοῦ Ἀρχείου πρὸς συστηματικὴν ἔρευναν τῆς λαογραφίας τόπων τινῶν τῆς Ἑλλάδος ἐγένοντο κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος αἱ ἐξῆς τέσσαρες: (α) Ἡ ταξινόμος Μ. Ἰωαννίδου μετέβη εἰς Ἀράχοβαν δι' ἓνα μῆνα, ἐπισκεφθεῖσα δὲ καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ Παρνασσοῦ ἐγκαταστάσεις τῶν ποιμένων κατήρτισε συλλογὴν λαογραφικὴν ἐκ σελ. 515, ἣτις κατετέθη ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὑπ' ἀριθ. 1153. Συγχρόνως ἐξήλεγξε τὴν γνησιότητα παραδόσεων τινῶν τῆς Ἀραχόβης, αἵτινες ἔγιναν τὸ πρῶτον γνωσταὶ ἐξ ἀναγραφῆς ξένων περιηγητῶν καὶ ἐμελέτησε τὴν αὐτόθι λαϊκὴν οἰκίαν, προσκομίσασα καὶ 40 φωτογραφίας μετὰ σχετικῶν σχεδιογραφημάτων. (β) Ἡ ταξινόμος Μ. Λιουδάκη μεταβᾶσα ἐπίσης δι' ἓνα μῆνα εἰς Ἰνναχώριον τῆς Δυτ. Κρήτης συνέλεξε ποικίλην λαογραφικὴν ὕλην ἐκ σελ. 640, ἐργασθεῖσα δὲ καὶ κατὰ τὸν μῆνα τῆς κανονικῆς αὐτῆς ἀδείας ἐν τῇ Ἀνατ. Κρήτῃ κατήρτισεν ἑτέραν συλλογὴν ἐκ 480 σελίδων, ἣν ὡσαύτως κατέθηκεν ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὑπ' ἀριθ. 1162. (γ) Ἡ γραφεὺς Γ. Ταρσοῦλη μεταβᾶσα ὁμοίως εἰς Κορώνην καὶ τὰ παρακείμενα χωρία Σαρατσᾶ καὶ Βασιλίτσι συνέλεξεν ὕλην ἐξ 704 σελίδων, καταγράψασα 430 ἄσματα, 38 ἐπιδᾶς, 48 αἰνίγματα, 44 παραδόσεις, 86 παροιμίας, 7 παραμύθια, 15 παιδιὰς, 10 προικοσύμφωνα καὶ ποικίλην ἄλλην ὕλην, προσεκόμισε δὲ καὶ 14 φωτογραφίας μετὰ σχεδιογραφημάτων οἰκῶν, φούρνων κλπ. Τέλος ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου διατρίψας ἐπὶ ἓνα μῆνα ἐν Λήμνῳ προέβη εἰς ἔρευναν τῶν ἀφορώντων τὴν γέννησιν, τὸν γάμον καὶ τὸν θάνατον, τὴν λατρείαν, τὸ δίκαιον, τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, τὴν ἀστρολογίαν, τὴν μετεωρολογίαν καὶ τὴν λαϊκὴν οἰκίαν, προσκομίσας καὶ 20 φωτογραφίας καὶ 18 σχεδιογραφήματα οἰκιῶν. Ἡ συλλογὴ αὐτοῦ, συγκειμένη ἐξ 902 σελίδων κατετέθη εἰς τὸ Ἀρχεῖον ὑπ' ἀρ. 1160.

Κατὰ ταῦτα διὰ τῶν ἀποστολῶν τοῦ προσωπικοῦ συνεκομίσθη ὕλη ἐκ σελ. 3241, περιλαμβάνουσα πλὴν τοῦ ἄλλου ποικίλου ὕλικου: ἄσματα 1124, δίστιχα 854, παροιμίας 815, παραδόσεις 222, παραμύθια 89, ἐπιδᾶς 110, αἰνίγματα 328, παιδιὰς 50 καὶ πλῆθος τοπωνυμίων, ὀνομάτων βαπτιστικῶν κλπ.

4. - Ἐκ δωρεῶν τοῦ προσωπικοῦ καὶ ἄλλων φίλων τοῦ Ἀρχείου εἰσηλθον εἰς αὐτὸ ἕτερα 29 χειρόγραφα, συγκείμενα ἐκ σελ. 963, κατετέθησαν δ' ὑπὸ τῶν ἐξῆς:

- 7 (τὰ ὑπ' ἀρ. 1144. 1158. 1166. 1310 - 1313) ἐκ σελ. 266 ὑπὸ Μ. Ἰωαννίδου,
 5 (τὰ ὑπ' ἀριθ. 1163. 1164. 1168. 1169. 1170) ἐκ σελ. 166 ὑπὸ Γ. Μέγα,
 2 (τὰ ὑπ' ἀριθ. 1139. 1147) ἐκ σελ. 38 ὑπὸ Μαρίας Λιουδάκη,
 2 (τὰ ὑπ' ἀριθ. 1135. 1167) ἐκ σελ. 101 ὑπὸ Γεωργίας Ταρσοῦλη,
 2 (τὰ ὑπ' ἀριθ. 1152. 1154) ἐκ σελ. 111 ὑπὸ Δ. Λουκάτου,
 2 (τὰ ὑπ' ἀριθ. 1155. 1156) ἐκ σελ. 176 ὑπὸ Hedwig Lüdecke,
 2 (τὰ ὑπ' ἀριθ. 1136. 1165) ὑπὸ τῆς οἰκογενείας Ν. Γ. Πολίτου,
 1 (τὸ ὑπ' ἀριθ. 1133) ὑπὸ Ἰ. Πόταρη,
 1 (τὸ ὑπ' ἀριθ. 1134) ὑπὸ Β. Παπανικολάου,
 1 (τὸ ὑπ' ἀριθ. 1137) ὑπὸ Ὀλγας Γουσίου,
 1 (τὸ ὑπ' ἀριθ. 1138) ὑπὸ Β. Φάβη,
 1 (τὸ ὑπ' ἀριθ. 1145) ὑπὸ Π. Σεροάου,
 1 (τὸ ὑπ' ἀριθ. 1149) ὑπὸ Π. Στάρα,
 1 (τὸ ὑπ' ἀριθ. 1157) ὑπὸ Μ. Στρομπούλη.

Πρὸς τούτοις ἀντεγράφησαν σταχυολογηθέντα 4 χειρόγραφα τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ (ὑπ' ἀριθ. 1142. 1143. 1146 καὶ 1150), συγκείμενα ἐκ σελ. 571.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ὅτι τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐπλουτίσθη διὰ 182 νέων χειρογράφων, συγκειμένων ἐν ὄλῳ ἐκ σελ. 15441 (ἀπέ-
 ναντι τῶν 130 τοῦ ἔτους 1937). Ἴνα δὲ εἰς μόνον τὰ μνημεῖα τοῦ λόγου περιο-
 ρισθῶ, διὰ τῆς νέας ταύτης συγκομιδῆς εἰσηλθόν εἰς τὸ Ἀρχεῖον: Ἄσματα 1567,
 δίστιχα 1699, ἐπωδαὶ 199, αἰνίγματα 606, παραδόσεις 368, μῦθοι περὶ ζώων
 3425, παραμῦθια 1981 καὶ μέγα πλῆθος λοιπῶν στοιχείων τῆς γλώσσης.

5. - Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐγένετο ἕναρξίς συγκεντρώσεως καὶ ἀντικειμένων τοῦ
 ὕλικου βίου καὶ τῆς τέχνης τοῦ λαοῦ. Τὰ μέχρι τοῦδε συγκεντρωθέντα ἐκ δω-
 ρεῶν τοῦ προσωπικοῦ καὶ φίλων τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου εἶδη, καταγραφέντα ἐν
 ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ, ἀνέρχονται εἰς 15, ἐλπίζομεν δὲ ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ θ' αὐξη-
 θῶσι καὶ θ' ἀποτελέσωσιν ἀξιόλογον πυρῆνα Μουσείου λαογραφικοῦ.

Β'. Ἀποδελτίωσις καὶ ταξινόμησις λαογραφικοῦ ὕλικου.

Ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν συλλεκτικὴν ἐργασίαν ἐχώρησε καὶ ἡ ἀποδελτίωσις
 καὶ ἡ ταξινόμησις τῆς ἀποθησαυρισθείσης ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὕλης.

Ἐκ τῶν νεωστὶ καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη εἰσελθόντων εἰς τὸ Ἀρχεῖον
 χειρογράφων ἀπεδελτιώθησαν ἀντιγραφέντα 24 χειρόγραφα, τῆς ὕλης αὐτῶν κα-
 ταταχθείσης. Ἐκ τούτων 10 (τὰ ὑπ' ἀριθ. 1117, 1121, 1131, 1139, 1140, 1141,
 1148. 1151. 1161 Α, Β) ἐκ σελίδων 2083 ἀπεδελτιώθησαν ὑπὸ τῆς Μ. Λιουδάκη,

9 (τὰ ὑπ' ἀριθ. 848. 918. 1114. 1135. 1136. 1142, 1143. 1146. 1150 καὶ 1159 Δ' καὶ Ε') ἐκ σελ. 1414 ἀπεδελτιώθησαν ὑπὸ τῆς Γεωργίας Ταρσοῦλη, 5 (τὰ ὑπ' ἀριθ. 1106. 1144. 1152. 1154. καὶ 1160 Α καὶ Β) ἐκ σελ. 450 ἀπεδελτιώθησαν ὑπὸ Δ. Λουκάτου. Ἡ ἀντιβολή, κατάταξις καὶ καταγραφή τῆς ἀποδελτιωθείσης ὕλης ἐγένετο ὑπὸ τῆς Μ. Ἰωαννίδου, ἣτις εἰργάσθη καὶ εἰς τὴν προπαρασκευὴν τῆς ἀποδελτιώσεως πολλῶν ἐκ τῶν χειρογράφων τούτων.

Πρὸς τούτοις ἀπεδελτιώθησαν τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς Γ. Ταρσοῦλη δι' ἀντιγραφῆς ἢ ἐπικολλήσεως τῶν περιεχομένων ἐπὶ ἀντιστοιχῶν δελτίων τὰ ἐξῆς ἔντυπα: 1) Ξ. Φαρμακίδου, Κύπρια ἔπη, 2) Δρακίδου Ῥοδιακά, 3) Γρ. Παπαδοπετράκη, Ἱστορία Σφακίων, 4) Γενεράλι, Παλμοὶ Κρήτης, 5) Μιχαηλίδου Νουάρου, Δημ. ᾠσματα Καρπάθου 6) Λαγκάνη, Ῥοδιακὸν Ἡμερολόγιον τ. Α' καὶ Β', 7) Ἡμερολόγιον Λυτικῆς Μακεδονίας 1935, 8) Ἄργη Κόρακα, Ἀναμνήσεις ἐξ Ἀγχιάλου.

Διὰ τῶν ἐργασιῶν τούτων ἀπεδελτιώθησαν καὶ ἐταξινομήθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ᾠσματα 1119, δίστιχα 921, ἐπῳδαὶ 38, αἰνίγματα 323, παραμῦθια 55, παραδόσεις 109, παροιμίαι 3931, τοπωνύμια 705, εὐχαί, ἀραὶ 344, ὡς καὶ ἀφθονος ὕλη, ἀναγομένη ἰδίᾳ εἰς τὸ λαϊκὸν δίκαιον, τὴν λατρείαν, τοὺς βίους καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα, τὸν γάμον, τὸ παιδίον κτλ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν συστηματικὴν κατάταξιν καὶ ἐπεξεργασίαν τοῦ συγκομισθέντος ὕλικου ἐγένετο ἡ ἐξῆς ἐργασία:

Ἡ ταξινόμος Μ. Ἰωαννίδου ἐξηκολούθησε τὴν κατάταξιν τῶν δημοτικῶν ᾠμάτων, κατατάξασα συστηματικῶς 1010 ᾠσματα καὶ ἐπεξεργάσθη τὰς παραλλαγὰς τῶν ᾠμάτων τοῦ Κολυμβητοῦ καὶ τοῦ γυρισμοῦ τοῦ ξενιτεμένου πρὸς καθορισμὸν τοῦ τύπου καὶ τῆς γεωγραφικῆς ἐξαπλώσεως αὐτῶν. Πρὸς τούτοις ἀπεδελτίωσε τὸ εὐρετήριον τῶν ᾠμάτων τοῦ ἀειμνήστου Ν. Γ. Πολίτου καὶ κατέταξεν 120 παροιμίας. Ὁ ταξινόμος Δ. Λουκάτος, ἀναλαβὼν ὑπηρεσίαν ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τὴν 5 Σεπτεμβρίου, ἐπελήφθη τῆς κατατάξεως τῶν ἀκατατάκτων ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ παροιμιῶν, κατατάξας μέχρι τοῦδε 817 ἐξ αὐτῶν. Τέλος ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου ἐξηκολούθησε τὴν λεπτομερῆ κατὰ κατηγορίας κατάταξιν τῆς συγκεντρωθείσης ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὕλης, κατατάξας τὴν ὕλην, τὴν ἀναγομένην εἰς τὴν λατρείαν, τὴν μετεωρολογίαν καὶ τὴν γλῶσσαν, καὶ συνέταξε διεξοδικὰ ἐρωτηματολόγια περὶ κοινωνικῆς ὁργανώσεως, ἀστρολογίας, μετεωρολογίας καὶ δημόδους λατρείας. Πρὸς τούτοις ἐπεξεργάσθη τὰς παραλλαγὰς τοῦ ᾠματος τῆς αὐτοκτονίας κόρης καὶ τοῦ ἐρωτικῆς ἐπυλλίου 1,27 διὰ τὴν παροχὴν πληροφοριῶν εἰς τὸ ἐν Freiburg Deutsches Volksliedarchiv.

Γ'. Τὰς Συλλογὰς τοῦ Ἱστορικοῦ ἔχρησιμοποίησαν διὰ τὰς μελέτας των οἱ Καθηγηταὶ κ. κ. Ἰ. Ἀποστολάκης, Φ. Κουκουλές, Π. Σερράος καὶ οἱ πτυχιούχοι φιλόλογοι κ. κ. Σ. Μάνεσης, Ἰ. Τσαρνᾶς, Δημ. Κουτσογιαννόπουλος, Π. Πατριαρχέας, ὁ δημοσιογράφος κ. Μ. Κωνσταντόπουλος, ἡ διδασκάλισσα Εἰρήνη Παπαδάκη καὶ οἱ συντάκται τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ καὶ τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἱστορικοῦ.

Δ'. Βιβλία καὶ φυλλάδια εἰσηλθον εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Λαογραφικοῦ Ἱστορικοῦ ἐν συνόλῳ 80 (ἀπέναντι τῶν 127 τοῦ παρελθόντος ἔτους), ὧν τινα πολυτομα ὡς *Frazer*, *Folklore in the Old Testament*, *A. Spamer*, *Deutsche Volkskunde* κτλ. Ταῦτα κατεγράφησαν ἐν τῷ βιβλίῳ εἰσαγωγῆς ὑπ' ἀριθ. 1265-1344 καὶ 42 μὲν προέρχονται ἐξ ἀγορᾶς, 38 δὲ ἐκ δωρεᾶς τῶν κάτωθι: Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας 1, ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν 3, τὸ *Deutsches Volksliedarchiv* 2, ἡ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία 2, Ἄντ. Κεραμόπουλος 2, Γ. Οἰκονόμου 1, Π. Παπαχριστοδούλου 2, Κ. Καραβίδας 2, Μαρία Ἰωαννίδου 8, Ἱστορικὸν Πόντου 1, Γ. Κολλάρος 2, Μ. Τριανταφυλλίδης 1, Ἑταιρεία Κρητ. Σπουδῶν 1, Θρακικὸν Κέντρον 1, Ἐπιστημονικὴ Ἑταιρεία 1, Γ. Πάγκαλος 4, Διον. Καλογερόπουλος 1, Μ. Κλαar 1, Χ. Μολῖνος 1, Βαγενᾶς 1, Α. Χατζῆς 1, Α. Παπαδόπουλος 1, Γ. Μέγας 1.

Ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος παρετηρήσαμεν, ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον κυρίως ὑστερεῖ τὸ Ἱστορικόν, εἶναι ἡ ἀντιγραφὴ καὶ ἡ ἀποδελτίωσις τοῦ ἀνεκδότου ὑλικοῦ, ἐφ' ὅσον τὸ διατιθέμενον πρὸς τοῦτο προσωπικὸν μόλις ἐπαρκεῖ διὰ τὴν ἀποδελτίωσιν εἴκοσι χειρογράφων, τὰ δὲ ὑπάρχοντα ἐν τῷ Ἱστορικῷ ἀναποδελτίωτα χειρόγραφα ἀνῆλθον ἤδη εἰς 772, χωρὶς νὰ ὑπολογίζεται ἡ ἀφθονωτάτη λαογραφικὴ ὕλη, ἡ ἐγκατεσπαρμένη εἰς περιοδικὰ καὶ εἰς ἄλλα ἔντυπα. Ὅθεν εἶναι ἀνάγκη, ὅπως προστεθῶσιν εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἱστορικοῦ δύο τοῦλάχιστον ἔτεροι γραφεῖς. Τὴν ἐνίσχυσιν δὲ ταύτην τοῦ προσωπικοῦ κρίνομεν τοσοῦτω μᾶλλον ἐπιβεβλημένην, ὅσῳ τὸ συσσωρευόμενον ἀνεκδοτὸν ὑλικὸν διαρκῶς αὐξάνει καὶ προχωρεῖ τὸ ἔργον τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπεξεργασίας τοῦ λαογραφικοῦ ὑλικοῦ. Εἶναι δὲ φανερόν ὅτι μόνον δι' ἐπαρκεῖς μονίμου καὶ καλῶς κατηρτισμένου προσωπικοῦ θὰ δυνηθῇ τὸ Ἱστορικόν νὰ ἐπιληφθῇ καὶ τοῦ τελικοῦ αὐτοῦ σκοποῦ, τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκδόσεως τῶν μνημείων τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30 Νοεμβρίου 1938.

Ὁ Διευθυντὴς

Γ. Α. ΜΕΓΑΣ

Γ'. Κατὰ τὸ ἔτος 1939.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὸ προσωπικὸν τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου δὲν ἐπῆλθε μεταβολή τις ὀργανική, ἀλλ' ἡ ἀπόσπασις τοῦ μονίμου ταξινόμου Γεωργίου Πολίτου παρὰ τῷ Ὑφυπουργεῖῳ Τύπου καὶ Τουρισμοῦ ἐξακολουθεῖ, ὃ δ' ἀπεσπασμένος παρ' ἡμῖν καθηγητὴς Δημήτριος Λουκάτος ἀπὸ τῆς 18ης Ἰουνίου ὑπηρετεῖ εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ.

Καὶ κατὰ τὸ λήγον ἔτος πρώτιστον ἡμῶν μέλημα ὑπῆρξεν ὁ πλουτισμὸς τοῦ Ἀρχείου διὰ τῆς περισυλλογῆς νέου λαογραφικοῦ ὕλικου καὶ τῆς ἀποθησαυρίσεως αὐτοῦ.

Α'. Συλλογὴ λαογραφικοῦ ὕλικου.

1. - Ἡ ἔρευνα τῆς λαογραφίας τῶν ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας καταγομένων Ἑλλήνων, τῶν ἐγκατεστημένων εἰς τὰ περὶχωρα τῶν Ἀθηνῶν ἐσυνεχίσθη καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὸ τῆς ταξινόμου Μαρίας Λιουδάκη. Αὕτη μεταβαίνουσα εἰς τοὺς συνοικισμοὺς Ν. Κυδωνιῶν καὶ Φιλαδελφείας ἠρεύνησε τὴν λαογραφίαν τῶν ἐκ Κυδωνιῶν προσφύγων, συλλέξασα παρ' αὐτῶν ὕλην 400 σελίδων, ἣτις κατετέθη εἰς τὸ Ἀρχεῖον ὑπ' ἀριθ. χειρογράφου 1358· ἐπωφελουμένη δὲ τῆς ἐνταῦθα παρουσίας ὑπερεβδομηκοντούτιδος γραίας, καταγομένης ἐκ Σπάρτης καὶ ἄριστα γυνωσκούσης τὰ ἔθιμα τοῦ λαοῦ, συνέλεξε παρ' αὐτῆς ὕλην ἐτέρων 400 σελίδων, ἣν κατέθηκεν ὑπ' ἀριθ. 1372 εἰς τὸ Ἀρχεῖον.

2. - Ἄλλαι ἀποστολαὶ τοῦ προσωπικοῦ πρὸς συλλογὴν λαογραφικῆς ὕλης ἐγένοντο αἱ ἑξῆς:

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου μεταβὰς εἰς Ἁγίαν Ἄνναν τῆς Εὐβοίας κατὰ τὰς ἀπόκρεως παρηκολούθησε τὰ κατ' αὐτὰς τελούμενα. Ἡ καταγραφεῖσα ὑπ' αὐτοῦ ὕλη, συγκειμένη ἐκ σελίδων 100, κατετέθη εἰς τὸ Ἀρχεῖον ὑπ' ἀριθ. 1355.

Ἡ ταξινόμος Μαρία Λιουδάκη μεταβᾶσα τὴν 26 Ἰουλίου εἰς Κρήτην ἐπὶ μηνιαία ἀποστολῇ καὶ ἐργασθεῖσα αὐτόθι καὶ κατὰ τὸν μῆνα τῆς κανονικῆς αὐτῆς ἀδείας συνέλεξεν ὕλην λαογραφικὴν 1000 σελίδων, ἣτις ἀπετέλεσε τρία χειρόγραφα ὑπ' ἀριθμοὺς 1379, 1380 καὶ 1381. Ἡρενήθη ἡ λαογραφία τῶν ἐν Ἀρχαλοχωρίῳ καὶ Ἱεραπέτρῳ ἐγκατεστημένων προσφύγων ἐκ Ρεΐσδερε τῆς Σμύρνης καὶ ἡ Κρητικὴ τῶν χωρίων Τζερμιάδων, Ἀγ. Γεωργίου, Ἀγ. Κωνσταντίνου, καὶ Μέσα καὶ Ἐξω Ποτάμων τοῦ Λασηθίου, ὡς καὶ ἡ τῶν χωρίων Λατσίδα, Κουνάλι, Βρύσες καὶ Νεαπόλεως Μεραμβέλλου.

Ἡ γραφεὺς Γεωργία Ταρσοῦλη, συνεχίζουσα τὴν λαογραφικὴν ἔρευναν

της νοτίου Μεσσηνίας, την ἀρξαμένην ὑπ' αὐτῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, περιῆλθεν ἀπὸ 10 Ἰουλίου - 20 Αὐγούστου τὰ θρεινὰ χωρῖα τῶν παλαιῶν δήμων Κολωνίδων καὶ Μεθώνης (Καπλάνι, Ζιζάνι, Ὑάμειαν, Ἀκριτοχώριον, Μεσοχώρι καὶ Καινούριον χωριὸ) συλλέξασα ὕλην 560 σελίδων, ἣτις κατετέθη ὑπ' ἀριθ. 1378.

Τέλος μηνιαία ἀποστολὴ ἀνετέθη εἰς τὸν ἔκτακτον συντάκτην τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχείου Νικόλαον Σβορώνον πρὸς λαογραφικὴν ἐξερεύνησιν τῶν κατοίκων τῶν κουτσοβλαχικῶν χωρίων τῆς Πίνδου. Ὁ κ. Σβορώνος, γνώστης ὢν τῆς κουτσοβλαχικῆς, μετέβη εἰς τὰ χωρῖα Πλικάτι καὶ Δέντσεικον καὶ ἐπελήφθη μετὰ ζέσεως τοῦ ἀνατεθέντος αὐτῷ σπουδαίου ἔργου. Ὀλίγας ὅμως ἡμέρας μετὰ τὴν ἀφίξιν αὐτοῦ κληθεὶς εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ ἠναγκάσθη νὰ ἐπανέλθῃ εἰς Ἀθήνας. Τὴν συλλεγεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ ὕλην ἐκ σελίδων 87 κατέθηκεν εἰς τὸ Ἀρχεῖον ὑπ' ἀριθ. 1376, εἰς ὃ παρεχώρησε καὶ ἑτέραν αὐτοῦ συλλογὴν, ἀφορῶσαν τοὺς Κουτσοβλάχους τοῦ Ἀσπροποτάμου. Περὶ ταύτης γίνεται λόγος εἰς τὰ ἐκ δωρεῶν προελθόντα χειρόγραφα.

Ἡ διὰ τῶν ἀποστολῶν τούτων συγκομισθεῖσα ὕλη ἀνέρχεται εἰς 2547 σελίδας, ἀναφέρεται δὲ εἰς πάντα σχεδὸν τὰ κεφάλαια τῆς λαογραφικῆς ἐρεῦνης. Ἄλλαι τινὲς ἀποφασισθεῖσαι ἀποστολαὶ τοῦ προσωπικοῦ ἐματαιώθησαν ἔνεκα ἀνεπαρκείας τῆς σχετικῆς πιστώσεως.

3. - Ἡ συλλογὴ μύθων καὶ παραμυθίων, ἡ προκληθεῖσα διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 10287 ἐγκυλίου τῆς Ἀκαδημίας, ἐσυνεχίσθη ἀνὰ τὰ σχολεῖα τοῦ Κράτους καὶ κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους. Ἡ ἀποσταλεῖσα ἡμῖν ἐφέτος ὕλη παρὰ τῶν Διευθυντῶν τῶν σχολείων περιλαμβάνει 507 μύθους, 252 παραμύθια καὶ 29 εὐτραπέλους διηγήσεις, 37 ἄσματα, 26 παραδόσεις καὶ 37 αἰνίγματα. Ἡ ὕλη αὕτη, συγκειμένη ἐκ σελίδων 1915, ἀπετέλεσε 45 χειρόγραφα καὶ κατεγράφη ὑπ' ἀριθ. 1315 - 1354 καὶ 1382 - 1386.

4. - Ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἐπιθυμοῦσα νὰ συμβάλῃ εἰς τὸ ἔργον τῆς περισυλλογῆς καὶ διασώσεως τῶν ψυχικῶν κειμηλίων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, προέβη εἰς τὴν προκήρυξιν τεσσάρων λαογραφικῶν βραβείων, ἐκάστου ἐκ 5000 δραμῶν. Εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς Ἀκαδημίας ἀπεκρίθησαν ἀποστείλαντες τὰς ἐργασίας αὐτῶν δώδεκα ἐν ὄλῳ συλλογεῖς. Τινὲς τῶν ἐργασιῶν τούτων ἦσαν προῖον μακρῶν εἰδικῶν ἐρευνῶν. Καὶ τοῦ μὲν βραβείου τοῦ προκηρυχθέντος διὰ τὴν καλύτεραν καὶ πλουσιωτέραν συλλογὴν μνημείων τοῦ λόγου τοῦ λαοῦ ἔτυχον τὰ «Σκυριανὰ» τῆς κυρίας Νίκης Πέρδικα, τοῦ δὲ βραβείου τοῦ προταθέντος διὰ τὴν καλύτεραν μονογραφίαν, τὴν σχετικὴν πρὸς τὸ παιδίον, ἔτυχεν ἡ ἐργασία τῆς δεσποινίδος Μαρίας Λιουδάκη. Ὁμοίως ἐβραβεύθη ἡ πλουσία συλλογὴ τοῦ ἐκ Φλοητῶν τῆς Καππαδοκίας καταγομένου κ. Θ. Ἀνθοπούλου. Ἐργασία ἀναφερομένη εἰς τὰς κατὰ

παράδοσιν πράξεις καὶ ἐνεργείας τοῦ λαοῦ ὑπεβλήθη μόνον μία, ἡ τοῦ κ. Ξενοφῶντος Ἐκλογίου, ἣτις ἐκρίθη ἀξία ἐπαίνου καὶ ἀμοιβῆς 3.000 δραχμῶν. Ἄλλ' ἢ Ἐκλογίου ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ἐπιθυμοῦσα ν' ἀμείψῃ τὴν φιλότιμον προσπάθειαν καὶ τῶν λοιπῶν συλλογῶν, τῶν ὑποβαλόντων ἀξιολόγους καὶ κατὰ πάντα χρησίμους ἐργασίας, προέβη εἰς τὴν ἀγορὰν αὐτῶν, διαθέσασα πρὸς τοῦτο ἐξ ἰδίων αὐτῆς πόρων ἑτέρας 15 χιλιάδας δραχμῶν. Οὕτω περιήλθον εἰς τὸ Ἐκλογίου ἡμῶν καὶ αἱ συλλογαὶ τῶν κ. κ. Σπ. Μουσελίμη, Πύρρου Στάρα, Κ. Μπέντα, Σεφ. Τσιτσᾶ, Ἀριστοτέλους Παπαδοπούλου καὶ Καλλισθένους Χουρμουζιάδου.

Διὰ τῆς ἐνεργείας ταύτης τῆς Ἀκαδημίας τὸ Λαογραφικὸν Ἐκλογίου ἐπλουτίσθη δι' ἀξιολόγου ὕλης ἐκ σελίδων 3725, σχ. 4^{ον} (χφ. 1361-1370).

5. - Σπουδαῖα ἐπίσης ἀποκτήματα διὰ τὸ Λαογραφικὸν Ἐκλογίου ἀπετέλεσαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰ κατάλοιπα δύο ἀοιδίμων φίλων τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας, ἀγορασθέντα διὰ δαπάνης 16000 δραχμῶν. Ταῦτα εἶναι: 1^{ον} Συλλογὴ ἑξακισχιλίων παροιμιῶν πιστῶς καταγεγραμμένων ἐκ τοῦ στόματος τοῦ λαοῦ, γενομένη κατὰ τὰ ἔτη 1870-1876 ὑπὸ τοῦ σχολάρχου Ἀμοργοῦ Ἐμμ. Ἰωαννίδου καὶ 2^{ον} τὰ Τηνιακὰ τοῦ πολυκλαύστου καθηγητοῦ Ἀδ. Ἀδαμαντίου, συγκείμενα ἐκ 4443 σελίδων καὶ περιλαμβάνοντα 375 παραμύθια, 216 ἄσματα, 1562 δίστιχα, 52 αἰνίγματα, 24 παροιμίας καὶ πλουσιώτατον ναυτικὸν ὄνοματολόγιον μετὰ εἴκοσι σχεδίων πλοίων κλπ. Ἡ συλλογὴ αὕτη, γενομένη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἀδαμαντίου κατὰ τὰ ἔτη 1895-1896, καθ' ἃ ὑπηρετεῖ ὡς σχολάρχης ἐν Τήνῳ, θὰ καταλάβῃ ἀναμφιβόλως ἰδιαίχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν ὁμοίων συλλογῶν, ἐπειδὴ προέρχεται παρ' ἀνδρός, ὅστις ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐμελέτησε τοὺς τρόπους, καθ' οὓς ὁ λαὸς μας ἐργάζεται εἰς τὰς πνευματικὰς του λειτουργίας.

6. - Πρὸς τούτοις ὑπὸ φίλων τοῦ Λαογραφικοῦ Ἐκλογίου ἐδωρήθησαν ἕτερα δέκα χειρόγραφα ἐκ σελίδων 520, τὰ ἑξῆς:

1 (ὑπ' ἀριθ. 1314)	ἐκ σελ. 12	ὑπὸ Ὀλγας Γουσίου,
1 (» » 1356)	» » 66	» Χρυσ. Παπαμιχέλη,
1 (» » 1359)	» » 6	» Βασ. Δεληγιάννη,
1 (» » 1360)	» » 3	» Ι. Μπακάλη,
2 (» » 1374,1375)	» » 41	» Μ. Στρομπούλη,
1 (» » 1377)	» » 164	» Ν. Σβορώνου,
1 (» » 1405)	» » 29	» Κ. Μπέντα,
1 (» » 1406)	» » 177	» Ν. Γαλάνη,
1 (» » 1408)	» » 22	» Μ. Ἰωαννίδου.

Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῆ ἓν χειρόγραφον, ἀποτελούμενον ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ μακαρίτου Μιχ. Δέφνερ, τὸ ὁποῖον εἶχε μὲν κατατεθῆ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀειμνήστου ἀνδρὸς εἰς τὸ Ἄρχεῖον, ἀλλ' ἔμενε μέχρι τοῦδε ἀκατάγραφον, σύγκειται δὲ ἐκ σελ. 449 καὶ περιλαμβάνει γλωσσάρια διαφόρων τόπων τοῦ Πόντου, γραμματικὰς παρατηρήσεις καὶ σπουδαιοτάτην συλλογὴν φυτῶν Ὁφρεως τοῦ Πόντου μετὰ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν, κατεγράφη δὲ ὑπ' ἀριθ. χειρογρ. 1407.

7. - Τέλος εἰσήχθησαν εἰς τὸ Ἄρχεῖον, ἀποδελτιωθείσης τῆς περιεχομένης ἐν αὐτοῖς ὕλης, δύο χειρόγραφα τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ ἐκ σελίδων 113, καταγραφέντα ὑπ' ἀριθ. 1371 καὶ 1373.

Ὅθεν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰσῆλθον εἰς τὸ Ἄρχεῖον

ἔξ ἀποστολῶν τοῦ προσωπικοῦ	χειρόγραφα	8	ἐκ σελίδων	2547
ἐκ βραβείων τῆς Ἀκαδημίας	»	4	»	1896
ἔξ ἀγορᾶς	»	25	»	7270
ἐκ μαθητικῶν συλλογῶν (ἐγκύκλ.				
Ἀκαδημίας 10287 (31/1/36)	»	45	»	1915
ἐκ δωρεῶν	»	11	»	969
ἔξ ἀποδελτιωθέντων χφ. τοῦ Ι. Λεξ.	»	2	»	113
		95		14710

Τὰ χειρόγραφα ταῦτα εἶναι μὲν εἰς ἀριθμὸν τὰ ἡμίση σχεδὸν τῶν πέρυσιν εἰσελθόντων εἰς τὸ Ἄρχεῖον χειρογράφων, ἀλλ' εἰς ποσὸν σελίδων ὑπολείπονται ἐκείνων μόνον κατὰ ἑπτακοσίας περίπου. Ἐν μάλιστα ἔξαιρέσωμεν τοὺς μύθους καὶ τὰ παραμύθια, τὰ ὁποῖα πέρυσιν εἰσῆλθον κατὰ χιλιάδας εἰς τὸ Ἄρχεῖον ἕνεκα τῶν μαθητικῶν συλλογῶν (χειρόγραφα 139), ἢ συλλογὴ τοῦ λήγοντος ἔτους, ὅσον ἀφορᾷ τὴν λοιπὴν ἀδημοσίευτον ὕλην, εἶναι πλουσιωτέρα. Διὰ ν' ἀναφέρω δὲ μόνον τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα τῆς λαογραφικῆς ἐρεῦνης, ἅτινα ὑπόκεινται εἰς ἀρίθμησιν, εἰσήχθησαν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἄρχεῖον ἄσματα 2637, δίστιχα 3855, παροιμίαι 10094, αἰνίγματα 916, μῦθοι περὶ ζώων 466, παραμύθια 759, εὐτράπελοι διηγήσεις 63, παραδόσεις 273, ἐπωδαὶ 120 κλπ.

Β'. Ἀποδελτίωσις καὶ ταξινόμησις λαογραφικοῦ ὕλικου.

Ἡ ἀποδελτίωσις ἀδημοσιεύτου ὕλικου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο περιορίσθη κυρίως εἰς τὰς ἔξ ἀποστολῶν τοῦ προσωπικοῦ προελθούσας συλλογὰς, ἐπειδὴ ἡ καθαρὸγράφησις καὶ ταξινόμησις τῆς ὕλης αὐτῶν ἐκρίθη μᾶλλον ἐπείγουσα. Ἀπε-

δελτιώθησαν 12 χειρόγραφα τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου καὶ 2 τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ, συγκείμενα ἐν ὅλῳ ἐκ σελίδων 4653, ὡς ἐξῆς:

Ἐπὶ τῆς ἐπικούρου ταξινόμου Μαρίας Λιουδάκη ἀπεδελτιώθησαν 7 χειρόγραφα ἐκ σελίδων 2213, ἅπαντα σχεδὸν κατατεθέντα ὑπ' αὐτῆς τῆς ἰδίας, τὰ ὑπ' ἀριθ. 1161 Γ' καὶ Δ', 1162 Α', Β', Γ'. 1358, 1372, 1373, 1379, 1380 Α' καὶ Β' ὑπὸ τοῦ Δ. Λουκάτου, ἐργασθέντος λόγῳ στρατεύσεως ἐπὶ ἐξάμηνον, ἀπεδελτιώθησαν 4 χειρόγραφα ἐκ σελίδων 1294, προερχόμενα ἐξ ἀποστολῶν τοῦ Διευθυντοῦ, τὰ ὑπ' ἀριθ. 1160 Β', Γ', Δ' καὶ Ε', 1163, 1164, 1104 Α', Β' καὶ Γ' ὑπὸ τῆς ταξινόμου Μαρίας Ἰωαννίδου ἀπεδελτιώθη τὸ ὑπ' ἀρ. 1153 Α' καὶ Β' χειρόγραφον, περιέχον ὕλην ἐκ 312 σελίδων, συλλεγείσαν ὑπ' αὐτῆς τῆς ἰδίας καὶ τέλος ὑπὸ τῆς γραφῆς Γεωργίας Ταρσοῦλη ἀπεδελτιώθησαν 3 χειρόγραφα ἐκ σελ. 834, τὰ ὑπ' ἀριθ. 1159 Α', Β', Γ' καὶ Δ' καὶ 1378 Α', προερχόμενα ἐξ ἀποστολῆς τῆς ἰδίας, καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 1371.

Εἰς τὴν ἀντιβολὴν καὶ τελικὴν κατάταξιν τοῦ ἀποδελτιωθέντος ὕλικου εἰργάσθησαν ἡ ταξινόμος Μαρία Ἰωαννίδου καὶ ὁ Διευθυντής.

Ἰδιαίτερα φροντίς ἐλήφθη κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο διὰ τὴν ἀποδελτίωσιν λαογραφικῆς ὕλης, περιεχομένης εἰς διάφορα ἔντυπα. Καὶ ὑπὸ μὲν τῆς Γ. Ταρσοῦλη ἐσταχυολογήθησαν εἰδήσεις ἐκ τῶν Ἀπομνημονευμάτων τοῦ Φωτάκου καὶ τοῦ βιβλίου «Σπασμένες κολῶνες» τοῦ Γκράβαλη, δι' ἐκτάκτου δὲ δαπάνης 6000 δραχμῶν ἀπεδελτιώθησαν δι' ἐπικολλήσεως τοῦ κειμένου ἐπὶ ἀναλόγων δελτίων ὑπὸ τῆς φοιτητρίας Οὐρανίας Φαράκου 34 τόμοι, περιέχοντες λαογραφικὴν ὕλην, οἱ ἐξῆς: Λαογραφίας τόμ. Α' καὶ Β', Δελέκου Ἐπιδόρπιον, Παπαζαφειροπούλου Περιουναγωγὴ γλωσσικῆς ὕλης καὶ ἐθίμων, Μαυρῆ Κασσιὰκὴ λύρα, Μιχαηλίδου-Νουάρου Λαογραφικὰ σύμμεικτα Καρπάθου, τόμ. Α' καὶ Β', Λάσκαρη ἢ Λάστα καὶ τὰ μνημεῖα τῆς, Ὁ γέρον Κολοκοτρώνης, Θρακικά, τόμ. Α' καὶ Β', Ἀρχεῖον Θρακικοῦ Θησαυροῦ τόμ. Γ', Δ' καὶ Ε', Β. Πετροῦνια Μανιάτικα μοιρολόγια, Ἄγιδος Θέρου Δημοτικὰ τραγούδια, Μερλιὲ Τραγούδια τῆς Ρούμελης, 50 Δημόδη ἄσματα Πελοποννήσου καὶ Κρήτης, Baud - Bony Τραγούδια τῶν Δωδεκανήσων, Κρητικὰ τόμ. Α', Κρητικαὶ Μελέται τόμ. Α', Νεοελληνικὸν Ἀρχεῖον τόμ. Α', Ποντιακὰ Φύλλα τόμ. Α' καὶ Β', Ἀρχεῖον Εὐβοϊκῶν Μελετῶν τόμ. Α', Γνευτοῦ Τραγούδια δημοτικὰ τῆς Ρόδου, Βρόντη Τῆς Ρόδου παραδόσεις καὶ τραγούδια, Πασαγιάνη Μανιάτικα Μοιρολόγια, Χαλιορῆ Ὑδραϊτικὰ λαογραφικά, Στεφάνου Ἐρωτικαὶ παροιμίαι, Πέρδικα Σκυριανά, Ἀκογλου Λαογραφικὰ Κοτυώρων, Τζιάτζιου Τραγούδια Σαρακατσαναίων, Ἡπειρωτικὰ Χρονικὰ τόμ. Α' καὶ Ζευγώλη τὸ λαϊκὸν τραγούδι στὴν Ἀπεύραθο Νάξου.

Ἐπολογιζομένων καὶ τῶν καταταχθέντων ἁσμάτων, τῶν περιεχομένων εἰς

βιβλία τινὰ (Σάββα Ἰωαννίδου, Ἱστορία καὶ Στατιστικὴ Τραπεζοῦντος, Θρακικὰ τόμ. Θ', Γ' καὶ ΙΑ', Ἀρχεῖον Πόντου τόμ. Α' καὶ Β'), ἡ ἀποδελτιωθεῖσα καὶ ταξινομηθεῖσα κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐκ χειρογράφων καὶ ἐντύπων ὕλη περιλαμβάνει ἄσματα 5218, δίστιχα 1732, παροιμίας 6300, αἰνίγματα 725, καθαρογλωσσήματα 81, παραμύθια 386, ἐπιδάς 314, παραδόσεις 493, παιδιὰς 270, εὐχὰς καὶ κατάρας 325 καὶ μέγα πλῆθος τοπωνυμίων καὶ ἄλλων ὀνομάτων, ὡς καὶ ποικίλων εἰδήσεων, ἀναφερομένων εἰς τὰς κατὰ παράδοσιν πράξεις καὶ ἐνεργείας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπιστημονικὴν κατάταξιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῆς ἀποθησαυρισθείσης ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὕλης ἐγένετο ἡ ἐξῆς ἐργασία: Ἡ ταξινομὸς Μαρία Ἰωαννίδου κατέταξε 1347 ἄσματα καὶ ἐπεξεργάσθη τὰ τραγούδια τοῦ Χάρου, καθορίσασα τοὺς τύπους αὐτῶν. Ὁ ταξινομὸς Δ. Λουκάτος κατέταξε 2036 παροιμίας, ὁ δὲ Διευθυντὴς τοῦ Ἀρχείου κατέταξε τὴν ὕλην, τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν γέννησιν, τὴν λοχείαν, τὰς φροντίδας περὶ τῶν νεογνῶν, τὴν βάπτισιν, τὴν ἀνατροφὴν καὶ τὰς παιδιὰς, συντάξας καὶ διεξοδικὰ περὶ αὐτῶν ἐρωτηματολόγια, καὶ ἐπεξεργάσθη τὰς παραλλαγὰς τῶν ᾠμάτων τῆς ἀναγνωρίσεως ἀδελφῶν, κατόπιν αἰτήσεως τοῦ Deutsches Volksliedarchiv, ἀπησοχολήθη δὲ καὶ εἰς τὸν ἔλεγχον τῆς μεταφραστικῆς ἐργασίας τῆς K^{as} Hedwig Lüdeke.

Γ'. Ἐπετηρὶς καὶ Ἐθνικὴ Μουσικὴ Συλλογὴ.

Μετὰ χαρᾶς σημειοῦμεν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο δύο σημαντικὰ γεγονότα, τὴν ἵδρυσιν Ἐπετηρίδος τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου καὶ τὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς Ἐθνικῆς Μουσικῆς Συλλογῆς.

Ἡ ἵδρυσις τῆς Ἐπετηρίδος, τῆς ὁποίας τὴν ἀνάγκην ὑπεδείξαμεν ἅμα τῇ ἀναλήψει τῶν καθηκόντων ἡμῶν (Ἐπόμημα περὶ ὀργανώσεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου τῆς 29^{ης} Ὀκτωβρίου 1936) ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐρεῦνης καὶ τῆς λύσεως τῶν ζητημάτων, τῶν προκυπτόντων κατὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῆς ἀποθησαυρισθείσης ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ὕλης. Ἡ δὲ Ἐθνικὴ Μουσικὴ Συλλογὴ, ἣτις ἱδρῦθη μὲν διὰ τοῦ Νόμου 432 τοῦ 1914 «πρὸς διάσωσιν καὶ περισυλλογὴν τῶν ᾠμάτων, τῶν χορῶν καὶ τῶν μουσικῶν ὀργάνων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ», διὰ τοῦ Διατάγματος δὲ τῆς 14 Μαρτίου 1927 συνεχωνεύθη εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον, ἠτύχησε τελευταίως ν' ἀποκτήσῃ τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὰς φωνοληψίας μηχανήμα, διὰ τοῦ διορισμοῦ δὲ μουσικοῦ εἰδικοῦ διὰ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ καὶ τὴν καταγραφὴν τῶν δημοδῶν μελωδιῶν θὰ δυνηθῆ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος νὰ ἐπιληφθῆ τοῦ ἔργου

αυτῆς. Ἐννοεῖται δ' ὅτι ὁ ἐφοδιασμός τῆς Ἐθνικῆς Μουσικῆς Συλλογῆς πρέπει νὰ συμπληρωθῇ διὰ τῆς προμηθείας μικροῦ κινηματογραφικοῦ μηχανήματος πρὸς λῆψιν καὶ καταγραφὴν τῶν λαϊκῶν χορῶν καὶ ὅτι διὰ τὴν ἀπρόσκοπτον λειτουργίαν τοῦ ιδρύματος τούτου καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἀπαραιτήτων ἀποστολῶν εἶναι ἀνάγκη, ὅπως τὸ ἀπὸ τοῦ 1914 διατιθέμενον κατ' ἔτος ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Θρησκευμάτων καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας διὰ τὴν Ἐθνικὴν Μουσικὴν Συλλογὴν ποσὸν ἀὔξηθῇ ἀπὸ 5 εἰς 50 τοῦλάχιστον χιλιάδας δραχμῶν.

Δ'. Χρησιμοποίησις συλλογῶν.

Τὰς συλλογὰς τοῦ Ἀρχείου κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐχρησιμοποίησαν εἰς τὰς μελέτας αὐτῶν οἱ καθηγηταὶ Ἰ. Ἀποστολάκης καὶ Φαίδων Κουκουλές, αἱ κυρίαὶ Η. Lüdeke καὶ Κατερίνα Κακούρη καὶ οἱ κύριοι Σπ. Παπᾶς, Δημ. Μπόγρης, Ἰω. Παπακυριακόπουλος, Κ. Κωνσταντόπουλος, Θάνος Βαγενᾶς, Δημ. Παναγιωτακόπουλος κ. ἄ.

Ε'. Βιβλιοθήκη.

Βιβλία καὶ φυλλάδια εἰσῆχθησαν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Ἀρχείου ἐν ὄλῳ 134 (ἀπέναντι τῶν 80 τοῦ παρελθόντος ἔτους), ἅτινα κατεγράφησαν εἰς τὸ βιβλίον εἰσαγωγῆς ὑπ' ἀριθ. 1345-1478. Ἐκ τούτων 51 μὲν προέρχονται ἐξ ἀγορᾶς, 83 δὲ ἐκ δωρεῶν τῶν ἐξῆς: Ἀκαδημία Ἀθηνῶν 15, Deutsches Volkshiedarchiv 2, Ἑλληνικὴ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία 2, Θρακικὸν Κέντρον Ἀθηνῶν 3, Ἑταιρεία Ἑπτανησιακῶν μελετῶν 2, Ἑταιρεία Κρητικῶν Σπουδῶν 1, Ἑταιρεία Κυκλαδικοῦ Πολιτισμοῦ 1, Οἰκογένεια Νικ. Πολίτου 2, Γ. Οἰκονόμου 1, S. Baud-Bovy 1, Γιάννης Βλαχογιάννης 1, Ἀχ. Τζάρτζανος 1, Θ. Βαγενᾶς 3, Γ. Μέγας 5, Ἀ. Γούσιος 1, Ἀν. Γούναρης 1, Μαρία Ἰωαννίδου 1, Π. Καλονάρος 1, Ἰ. Κολλάρος καὶ Σία 4, Μαρία Λιουδάκη 1, Εἰρήνη Παπαδάκη 1, Πολ. Παπαχριστοδούλου 1, Δ. Τσίριμπας 1, A. Schrader 1, Κυπριακὰ Γράμματα 1, Ι. Μαθιουδάκης 1, Γ. Δαφέρμος 1, ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς 1 κ. ἄ.

Ὡς γίνεται καὶ ἐκ τοῦ συνημμένου πίνακος φανερόν, τὸ ἔργον τῆς περισυλλογῆς καὶ διασώσεως τῶν μνημείων τοῦ βίου καὶ τῆς γλώσσης τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ κατὰ τὰ τρία τελευταῖα ἔτη προήχθη ἱκανῶς. Δυστυχῶς τὸ αὐτὸ δὲν δύναται νὰ λεχθῇ καὶ περὶ τῆς ἀποδελτιώσεως καὶ ταξινομήσεως τῆς συγκομιθείσης ὕλης, ἐπειδὴ τὸ ὑπάρχον προσωπικὸν δὲν ἐπαρκεῖ διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν οὐδ' αὐτῆς τῆς συλλεγομένης ὑπ' αὐτοῦ ὕλης. Ἄν μάλιστα λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν, ὅτι κατ'

ἔτος ἀποδελτιοῦνται 14-20 χειρόγραφα, τὰ δ' ὑπάρχοντα ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ καὶ τῷ Ἱστορικῷ Λεξικῷ ἀνεπεξέργαστα χειρόγραφα ἀνέρχονται ἤδη εἰς 891 καὶ ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἀυξάνει, δύναται νὰ φαντασθῇ πόσα ἔτη θ' ἀπαιτηθῶσιν, ἵνα γίνωμεν ἀπλῶς κύριοι τοῦ συσσωρευθέντος ὕλικου. Καὶ διετέθη μὲν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ ἐπομένου ἔτους ποσόν τι διὰ τὴν ἀντιγραφὴν καὶ ἀποδελτίωσιν ὕλικου, ἀλλ' ἄς ἐπιτραπῇ νὰ νομίζωμεν, ὅτι μόνον διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ μονίμου προσωπικοῦ τοῦ Ἀρχείου θὰ δυνηθῶμεν νὰ καταρτίσωμεν τὰ πολλαπλᾶ εὐρετήρια καὶ τοὺς καταλόγους, οἵτινες εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν παρασκευὴν ἐκδόσεως τῶν συλλογῶν, πληρούσης τὰς ἀξιώσεις τῆς Ἐπιστήμης.

Τὸ θερμὸν ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον ἡ Σύγκλητος τῆς Ἀκαδημίας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπέδειξε διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου, καὶ γενικῶς ἡ στοργή, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ Ἀκαδημία περιβάλλει τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτῆς ἰδρύματα, εἶναι ἀρκετὸν ἐγγύγον, ὅτι εἰς προσεχὲς μέλλον θὰ παρασχεθῶσι καὶ εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον τὰ μέσα ἐκεῖνα, ἅτινα ἀπὸ μακροῦ ἐχορηγήθησαν καὶ εἰς τὸ Ἱστορικὸν Λεξικόν, ἵνα δυνηθῇ καὶ τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὸ ἐθνικὸν ἔργον, δι' ὃ ἰδρύθη.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2ῃ Δεκεμβρίου 1939.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου

Γ. Α. ΜΕΓΑΣ

